

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 9085/2025
18.06.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Јасминке Обућина, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Драган Шапоњић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца и ревизији тужене изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1794/24 од 26.12.2024. године, у седници одржаној 18.06.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, ревизија тужиоца и ревизија тужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1794/24 од 26.12.2024. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 2717/2021 од 06.12.2023. године, у ставу I делимично је усвојен тужбени захтев па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде штете у виду изгубљене зараде за време трајања притвора од 25.11.2003. године до 18.02.2005. године исплати:

- за новембар 2003. године износ од 2.769,00 CHF,
- за децембар 2003. године износ од 12.342,00 CHF
- за јануар 2004. године износ од 12.342,00 CHF
- за фебруар 2004. године износ од 12.342,00 CHF
- за март 2004. године износ од 12.342,00 CHF
- за април 2004. године износ од 12.342,00 CHF
- за мај 2004. године износ од 12.342,00 CHF
- за јун 2004. године износ од 12.342,00 CHF
- за јули 2004. године износ од 12.342,00 CHF
- за август 2004. године износ од 12.342,00 CHF
- за септембар 2004. године износ од 12.342,00 CHF
- за октобар 2004. године износ од 12.342,00 CHF
- за новембар 2004. године износ од 12.342,00 CHF
- за децембар 2004. године износ од 12.342,00 CHF

-за јануар 2005. године износ од 12.342,00 CHF

-за фебруар 2005. године износ од 12.342,00 CHF

све са домицилном каматом почев од првог радног дана наредног месеца за који је накнада досуђена па до 25.12.2012. године, а од 25.12.2012. године па до коначне исплате законском затезном каматом која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске, увећану за 8% поена, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, у року од 15 дана по пријему пресуде.

Одлуком из става II одбијен је тужбени захтев у делу у коме је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу исплати на име накнаде штете у виду изгубљене зараде за време трајања притвора од 25.11.2003. године до 18.02.2005. године

-за новембар 2003. године износ од 2.769,00 CHF,

-за децембар 2003. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF

-за јануар 2004. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

-за фебруар 2004. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

-за март 2004. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

-за април 2004. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

-за мај 2004. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

-за јун 2004. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

-за јули 2004. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

-за август 2004. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

-за септембар 2004. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

-за октобар 2004. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

-за новембар 2004. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

-за децембар 2004. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

-за јануар 2005. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

-за фебруар 2005. године преко досуђених 12.342,00 CHF до тражених 13.845,00 CHF,

све са домицилном каматом на овај износ, почев од првог дана наредног месеца до 25.12.2012. године, а од 25.12.2012. године па до коначне исплате законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске, увећану за 8% поена, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, као неоснован.

Одлуком из става III одбијен је захтев да се обавезе тужена да тужиоцу исплати на име накнаде штете у виду изгубљене зараде због забране улаза у Швајцарску од изласка из притвора до брисања из регистра предузећа „ББ“ ... и то:

-износ од 138.845,00 CHF за 2005. годину са домицилном каматом почев од 01.01.2006. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате, законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске, увећану за 8% поена,

-износ од 166.140,00 CHF за 2006. годину са домицилном каматом почев од 01.01.2007. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске, увећану за 8% поена,

-износ од 166.140,00 CHF за 2007. годину са домицилном каматом почев од 01.01.2008. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе

коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена,

-износ од 166.140,00 CHF за 2008. годину са домицилном каматом почев од 01.01.2009. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена,

-износ од 166.140,00 CHF за 2009. годину са домицилном каматом почев од 01.01.2010. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате, законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена,

-износ од 166.140,00 CHF за 2010. годину са домицилном каматом почев од 01.01.2011. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена,

-износ од 166.140,00 CHF за 2011. годину са домицилном каматом почев од 01.01.2012. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате, законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена,

-износ од 166.140,00 CHF за 2012. годину са домицилном каматом почев од 01.01.2013. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате, законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена,

а све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, као неоснован.

Одлуком из става IV одбијен је тужбени захтев у делу у којем је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу исплати на име накнаде штете у виду изгубљене добити, за време трајања притвора тужиоца у периоду од 25.11.2003. године до 18.02.2005. године, у предузећу „ББ“ ... у износу од 103.464,65 CHF са домицилном каматом почев од 01.01.2004. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате, законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена, а све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, као неоснован.

Одлуком из става V одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му накнади штету у виду изгубљене добити због забране уласка у Швајцарску од изласка из притвора до брисања предузећа „ББ“ ... из регистра и то:

-за период од 18.02.2005. године до 31.12.2005. године 75.545,84 CHF са домицилном каматом почев од 01.01.2005. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате,

-за период од 01.01.2006. године до 31.12.2006. године 89.915,74 CHF са домицилном каматом почев од 01.01.2007. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате, законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења

главних операција Централна банка Швајцарске, увећану за 8% поена, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате,

-за период од 01.01.2007. године до 31.12.2007. године 89.915,74 CHF са домицилном каматом почев од 01.01.2008. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате,

-за период од 01.01.2008. године до 31.12.2008. године 94.915,74 CHF са домицилном каматом почев од 01.01.2009. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате,

-за период од 01.01.2009. године до 31.12.2009. године 94.915,74 CHF са домицилном каматом почев од 01.01.2010. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате,

-за период од 01.01.2010. године до 31.12.2010. године износ од 94.915,74 CHF са домицилном каматом почев од 01.01.2011. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате,

-за период од 01.01.2011. године до 31.12.2011. године износ од 94.915,74 CHF са домицилном каматом почев од 01.01.2012. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате,

-за период од 01.01.2012. године до 31.12.2012. године износ од 94.915,74 CHF са домицилном каматом почев од 01.01.2013. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске увећану за 8% поена, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, као неоснован.

Одлуком из става VI обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде адвокатских трошкова насталих у поступку екстрадиције исплати износ од 13.880,40 CHF са домицилном каматом почев од 15.05.2008. године до 25.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до исплате законску затезну камату која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју прописује и/или примењује приликом спровођења главних операција Централна банка Швајцарске, увећану за 8% поена, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате.

Одлуком из става VII обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 2.005.040,00 динара са законском затезном каматом од наступања услова за извршење па до исплате, све у року од 15 дана по пријему писменог отправка пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1794/24 од 26.12.2024. године, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и туженог и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 2717/21 од 06.12.2023. године, те су одбијени захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде, дела којим је тужбени захтев делимично одбијен, тужилац је благовремено, преко пуномоћника адвоката уложио ревизију због битне повреде из одредбе члана 374. став 1. Закона о парничном поступку учињене пред другостепеним судом и због погрешне примене материјалног права. У смислу образложених навода ревизије предлаже да се, у побијаном делу, одлука другостепеног суда преиначи.

Против правноснажне другостепене пресуде, дела којим је тужбени захтев делимично усвојен, благовремену ревизију улаже тужена из, како наводи, свих законом предвиђених разлога. Предлаже да се другостепена одлука преиначи тако што ће тужбени захтев бити одбијен у целини.

Тужилац је поднео одговор на ревизију тужене којом оспорава основаност ревизијских разлога и тачност ревизијских навода те предлаже да се ревизија тужене, као неоснована, одбије.

Испитујући побијану пресуду у границама одређеним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да су ревизија тужиоца и ревизија тужене неосноване.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена апсолутно битна повреда из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Тужилац у ревизији тврди да је пресуда захваћена повредом из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, али без икаквог ближег образложења које законске одредбе другостепени суд није применио или их је неправилно применио, нити на који начин је то могло утицати на доношење законите и правилне пресуде, те су овакви наводи паушални, па самим тим и неосновани.

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда, решењем истражног судије Четвртог општинског суда у Београду Ки.бр. 623/03 од 18.07.2003. године, тужиоцу је одређен притвор из разлога предвиђених одредбом члана 142. став 1. тачка 1. ЗКП. Након лишења слободе у ..., а по захтеву Републике Србије, тужилац је боравио у екстрадиционом притвору до 24.06.2004. године када је испоручен Републици Србији, а притвор је продужаван све до 18.02.2005. године када је пуштен на слободу. Пресудом Апелационог суда у Београду Кж1 3478/10 од 07.10.2010. године усвојена је жалба окривљеног, овде тужиоца, и његовог браниоца и преиначена пресуда Првог основног суда у Београду К.бр. 10585/10 од 10.03.2010. године, тако што је окривљени (тужилац) ослобођен оптужбе да је извршио кривично дело превара из члана 171. став 1. КЗ РС. Правноснажном пресудом Вишег суда у Београду П 340/12 од 19.06.2013. године, тужена је обавезана да тужиоцу накнади нематеријалну штету због претрпљених душевних болова услед неоснованог лишења слободе у износу од 1.680.000,00 динара, са припадајућом каматом. Тужилац је био власник, једини, привредног друштва „ББ1“ из ..., односно власник 100% свих акција друштва од 100.000 CHF. Почев од 01.04.2003.

године био је генерални директор истог друштва са бруто платом од 15.000 CHF месечно. Према билансу стања за период од 01.01.2002. године до 31.12.2002. године, привредно друштво је у том периоду остварило добит од 94.915,74 CHF. Престало је да постоји услед ликвидације те је брисано из регистра 17.12.2012. године. Тужиоцу је одлуком Федералне канцеларије за миграције у Берну од 24.11.2004. године забрањен улазак у Швајцарску на неодређено време, а као разлог је наведено да је странац чији је повратак у Швајцарску непожељан из разлога његовог понашања и разлога јавне безбедности (преступник у Швајцарској). Вештачењем преко вештака економско-финансијске струке извршен је обрачун материјалне штете коју тужилац потражује. Тужиоцу је додељена месечна пензија од 820 CHF, почев од 01.09.2012. године, а по основу обичне старосне пензије са умањењем због превременог одласка у пензију.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд закључује да тужени није недозвољеним понашањем скривио лишење слободе, па је применом одредбе члана 155. и 172. Закона о облигационим односима усвојио тужбени захтев за накнаду материјалне штете по основу изгубљене зараде за време боравка у притвору, на начин као у ставу првом изреке првостепене пресуде, тако што је бруто зарада од 15.000 CHF месечно умањена по основу свих одбитака, пореза, осигурања и слично, те је тако умањена у месечном износу од по 12.342 CHF досуђена тужиоцу. Тужбени захтев за накнаду материјалне штете по основу изгубљене зараде за период од марта 2005. године па до ликвидације предузећа првостепени суд одбија налазећи да тужилац није доказао да постоји узрочно-последична веза између његовог лишења слободе по захтеву тужене и одлуке Швајцарске о забрани уласка, јер је утврђено да је тужиоцу улазак забрањен из разлога његовог понашања, будући да је преступник у Швајцарској. Ово код чињенице да тужилац није приложио доказе о супротном па ни да је поднео редован правни лек против наведене одлуке. Првостепени суд је закључио да тужиоцу не припада ни право на накнаду штете на име измакле добити предузећа за време трајања притвора, као ни за период од изласка из притвора па до ликвидације предузећа 17.12.2012. године, налазећи да је оно могло да функционише независно од физичког присуства тужиоца, односно да тужилац није доказао да постоји директна узрочно-последична веза између његовог физичког одсуства из Швајцарске која је довела до изостанка добити предузећа и ликвидације током 2012. године. Ово имајући у виду да је добит обрачуната на основу података за 2002. годину и да из приложених биланса, не постоји ставка трошкова на име исплаћених зарада. Полазећи од опредељене зараде тужиоца, закључак је суда да ако се она као трошак одузме од добити, предузеће би пословало са губитком. Најзад, одлучујући о захтеву за накнаду штете на име исплаћених трошкова адвокату, првостепени суд налази да је исти основан, те да је тужилац доказао да је по испостављеном рачуну исплатио износ од 13.880,40 CHF, да тужена није доказала да су ови трошкови тужиоцу исплаћени у кривичном поступку нити да је захтев одбијен, при чему је тужилац доставио доказ да је захтев поднео и у кривичном поступку.

Другостепени суд прихвата материјалноправни закључак првостепеног. Образлаже да право на накнаду штете због неоснованог лишења слободе свој основ има у одредби члана 560. став 1. ЗКП важећег у време тужиочевог лишења слободе, којом је било прописано, између осталог, да право на накнаду штете припада лицу које је било у притвору а није дошло до покретања кривичног поступка или је поступак обустављен правноснажним решењем или је правноснажном пресудом ослобођен оптужбе или је оптужба одбијена. Дакле, како даље образлаже, тужена одговара без обзира на кривицу, тако да самим наступањем законом прописаних услова стиче се право на накнаду штете без обзира да ли је до неоснованог лишења дошло незаконитим или неправилним радом

органа. Сматра да је правилно првостепени суд закључио да тужилац има право на накнаду штете због изгубљене зараде услед боравка у притвору и боравка у екстрадиционом притвору, као и да је висина правилно утврђена у износима који су утврђени налазом вештака а с обзиром на обрачуне плата за април и мај 2003. године, из којих произилази да му је исплаћивана управо по 12.342,00 CHF. Правилном налази другостепени суд и одлуку да тужиоцу не припада накнада на име измакле добити за време трајања притвора и периоду по изласку па до гашења фирме, јер није пружио релевантне доказе о томе да је његово одсуство представљало искључиви узрок за неостваривање добити предузећа у утуженом износу и ликвидацију фирме. Појашњава да су тужiocеве тврдње о „пропадању“ одређених послова због његовог одсуства остале недоказане, при чему није поуздано утврђена делатност фирме и услови тржишта у спорном периоду. Најзад, када су у питању трошкови адвоката, налази да је одлука првостепеног суда такође правилна и утемељена у одредби члана 265. став 1. и став 6. ЗКП, па како је тужилац доставио доказ о висини трошкова које је имао на име ангажовања браниоца пред швајцарским правосудним органима и да је исте исплатио, а о истима није одлучено у кривичном поступку, сматра да је захтев правилно усвојен.

Тужилац, као ревидент сматра да је одлука да му се одбије накнада изгубљене зараде до траженог пуног износа од 15.000 CHF месечно донета погрешном применом материјалног права јер је умањењем зараде за пензијско и здравствено осигурање њему трајно умањена пензија за износ неуплаћеног пензионог доприноса, те да је суд евентуално могао прихватити умањење за порез од 7,70%. Сматра и да је одлука којом је делом одбијен тужбени захтев последица погрешног закључка суда да није доказао узрочну везу између лишења слободе и одлуке о забрани уласка у Швајцарску. Указује да доказ о изјављеној жалби на одлуку о забрани није могао да прибави због протекла времена. Указује да је погрешан закључак суда да му је улазак у Швајцарску забрањен због било какве одговорности пред органима те земље јер, како истиче, да је тако не би био изручен Републици Србији. Наглашава да је основно право власника предузећа учешће у добити, те како је био једини власник то њема припада целокупна добит друштва која могла очекивати.

Ревизијом тужене оспорава се другостепена пресуда наводима да из изведених доказа јасно произилази да је тужилац био у бекству те да је за њим расписана потерница, да је одређивање притвора била нужна мера што значи да је искључиво недозвољеним поступцима проузроковао лишење слободе. Сматра да штета није доказана, нити је доказано да је пре лишења слободе остваривао зараду. Такође, тужена оспорава доказну снагу изведених доказа, пре свега обрачун плата. Сматра да трошкови адвокатске канцеларије нису јасно опредељени већ да су паушални, да се не сматрају трошковима кривичног поступка, те да стога нису могли да буду досуђени.

Ревизије тужиоца и тужене нису основане.

Одредбама Законика о кривичном поступку („Службени лист СРЈ“, бр. 70/01 и 68/02) који се примењују у конкретном случају, било је прописано да лице које је без основа осуђено за кривично дело или је без основа лишено слободе има право на рехабилитацију, право на накнаду штете од државе, као и друга права утврђена законом (члан 14); да право на накнаду штете припада и лицу које је било у притвору а није дошло до покретања кривичног поступка, или је поступак обустављен правноснажним решењем, или је правноснажном пресудом ослобођено од оптужбе или је оптужба одбијена (члан 560. став 1. тачка 1); да накнада штете не припада лицу које је својим

недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободе (члан 560. став 3); да ће се у поступку за накнаду штете у случајевима из става 1. и 2. овог члана сходно примењивати одредбе ове главе (члан 560. став 4).

Из наведених одредби произилази да лице које је без основа лишено слободе има право на накнаду штете од Републике Србије. Са друге стране, шта се сматра неоснованим лишењем слободе одређено је одредбама Законика о кривичном поступку. Тужилац је био у екстрадиционом притвору од 25.11.2003. године до 24.06.2004. године у Швајцарској када је изручен у Републику Србију, где је у притвору био до 18.02.2005. године, а кривични поступак који је против њега вођен, правноснажно је окончан пресудом кривичног суда којом је ослобођен оптужбе. Отуда се закључује да спада у законом дефинисану категорију лица неосновано лишених слободе (односно неосновано притворених лица), те да му припада право на накнаду штете у смислу члана 14. и члана 560. став 1. тачка 1. ЗКП. Тачно је да је право на накнаду због неоснованог лишења слободе искључено уколико је притворено лице својим поступцима такво лишење проузроковало. Међутим из чињеничног утврђења то не произилази а чињеница да је тужилац живео у Швајцарској, из ког разлога није био доступан органима Републике Србије, не може се сматрати недозвољеним поступањем које је довело до лишења слободе. Сматрало би се недозвољеним поступком само уколико је праћено активним или пасивним избегавањем суда (пријема позива, неодазивања позиву), скривање пребивалишта, односно боравишта. Доказа у прилог наведеном није било. Стога се не могу прихватити као основани наводи ревизије тужене да је тужилац искључиво својим недозвољеним поступцима проузроковао лишење слободе. Последишно, испуњени су услови за накнаду материјалне штете по основу објективне одговорности Републике Србије у смислу напред наведене одредбе члана 14. и 560. став 1. тачка 1. ЗКП.

Неосновано тужилац ревизијом указује на наводну погрешну примену материјалног права, односно одредбе швајцарског права. Предмет овог спора је накнада штете због неоснованог лишења слободе (притвора), односно спроведеног екстрадиционог поступка. Ове мере су према тужиоцу предузели надлежни правосудни органи Републике Србије, на њеној територији, у оквиру вршења суверене државне власти (*iure imperii*). Сходно основним постулатима међународног приватног права и принципу територијалног суверенитета, за оцену законитости акта домаћих јавних органа и утврђивање одговорности државе за штету коју су ти органи причинили, меродавно је искључиво право државе чији су органи штету проузроковали. Примена страног права у овом домену била би у супротности са јавним поретком Републике Србије. Околност да је тужилац радио у Швајцарској узима се у обзир искључиво као релевантна чињеница за одмеравање висине и обима стварно претрпљене штете, односно изгубљене добити, а не као правни основ за примену страног законодавства. Следом реченог, како је утврђено да је тужилац примао нето зараду у износу од 12.342,00 CHF, то су правилно нижестепени судови закључили да је основан тужбени захтев на име накнаде штете у виду изгубљене зараде за време трајања притвора а као у ставу I првостепене пресуде која је потврђена побијаном другостепеном.

Нетачно тужилац као ревидент наводи да је тражио пун износ изгубљене зараде од 15.000 CHF будући да према коначно опредељеном тужбеном захтеву, а као из поднеска од 11.04.2023. године, захтевао је 13.845,00 CHF. Стога, држећи се граница захтева нижестепени судови нису могли да одлучују преко наведеног износа од 13.845,00. Са друге стране, правилно је одбијен захтев за износ преко досуђених 12.342,00 CHF месечно па до траженог износа од 13.845,00 CHF месечно. Није основан

навод ревизије тужиоца да се његова изгубљена зарада има обрачунати као бруто умањена само за износ пореза од 7,70% (односно без осталих умањења) посебно не из разлога што је вештак економско-финансијске струке „категорички тврдио“ да се доприноси по основу пензијског и инвалидског осигурања могу сматрати губитком. Која умањења у имовини се сматрају губитком је правно питање, па је отуда без утицаја тврдња вештака на којој се инсистира у ревизији, као што је без утицаја и навод ревизије да му је трајно умањена пензија за износ неуплаћеног пензионог доприноса будући да тужилац није тужбеним захтевом тражио штету због умањене пензије која је последица изостале уплате у пензиони фонд. Посебно, тужилац није доказао да би пензија била увећана управо за износ за који је ускраћена уплата пензионог доприноса, односно да су те две категорије еквивалентне.

Правилно су нижестепени судови закључили да тужилац није доказао узрочно-последичну везу између одређеног притвора и забране уласка у Швајцарску, код чињенице да је из приложених доказа утврђено да је мотив за доношење исте то што се ради о странцу чији је повратак у Швајцарску непожељан из разлога његовог понашања и мотива реда и јавне безбедности (преступник у Швајцарској). Дакле, ради се о разлозима који су изван кривичног поступка који се према тужиоцу водио у предмету због ког му је одређен притвор, па и екстрадициони притвор, при чему тужилац није доставио доказ о супротном, нити да је против наведене одлуке уложио правни лек. Наводи ревизије да доказ у том правцу није могао да прибави због протекла времена не могу се прихватити као основани будући да је тужбу у овој правној ствари поднео 29.11.2013. године, недуго након што је остварио право на пензију, односно у периоду који је близак оном у ком је дошло до спорног догађаја. Доказ је тада могао прибавити ако је постојао.

Најзад, правилан је закључак нижестепених судова да тужилац није доказао да је настала штета у виду изгубљене добити предузећа за време трајања притвора па до његове ликвидације а на њему је био терет доказивања наведене чињенице, у смислу одредбе члана 231. став 2. Закона о парничном поступку. У том смислу тачан је навод ревизије тужиоца да је основно право власника предузећа право на учешће у добити али је суштина одлуке у томе да тужилац није доказао да је изостанак добити предузећа проузрокован његовим притварањем. Штавише, није доказао ни да се радило о основано очекиваној добити према редовном току ствари или посебним околностима, а ако се ради о овом другом о којим се околностима, конкретно, ради. Паушална тврдња да су пропали одређени послови, без указивања на оне који су били закључени или у поступку преговарања, њихова извесност и параметри за утврђивање добити, не чине захтев тужиоца у овом делу основан. Члан 189. став 3. Закона о облигационим односима прописује се при оцену висине изгубљене добити и узима у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом. Насупрот томе, тужилац износи потпуно паушалне и апстрактне тврдње да су пропали одређени послови, те да није било никог да води фирму, без навођења о којим се пословима ради, са којим уговореним странама, о којој вредности и на основу којих закључених уговора или предуговора. Терет доказивања искључиво је био на њему. Будући да није понудио у том правцу ниједан доказ, финансијски извештај или конкретан уговорени посао који би указао на извесност остваривања добити, већ се наводи своде на хипотетичке могућности, тужбени захтев је и у овом делу правилно одбијен као неоснован.

Следи да је ревизија тужиоца није основана.

Ревизијом тужене претежно се оспорава оцена доказа и утврђено чињенично стање, пре свега наводима о неадекватној доказној снази доказа на околност зараде тужиоца, што нису дозвољени ревизијски разлози. Ревизијски разлози прописани су у одредби члана 407. Закона о парничном поступку и рестриктивни су. Супротно наводима ревизије тужене, правилно су нижестепени судови донели одлуку у погледу накнаде штете за плаћене трошкове адвокатској канцеларији у Женеви, будући да из утврђених чињеница произилази висина истих, као и чињеница да је тужилац исте сносио.

Следом изнетог произилази да је нижестепена одлука правилном применом материјалног права на утврђено чињенично стање, па је Врховни суд применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Будући да ниједна од парничних странака није успела у ревизијском поступку, то им трошкови ревизијског поступка не припадају, па је одлучено као у ставу другом.

**Председник већа – судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**